

SCHIMBI LOCUL...

EFACTUL RAZELOR GAMMA ASUPRA ANEMONELOR de Paul Zindel. Traducerea: Radu Nichita Rappaport ● **TEATRUL NAȚIONAL „VASILE ALECSANDRI” din IAȘI** ● Data reprezentăției: 9 decembrie 1997 ● Regia: Irina Popescu Boieru ● Scenografia: Sorina și Vladimir Iuganu ● Distribuția: Mihaela Arsenescu-Werner (Beatrice), Petronela Grigorescu (Tillie), Antonela Cornici (Ruth), Cornelia Gheorghiu (Nanny), Lenuș Radu (Janice), Silmona Bercu.

Efectul razelor gamma...

(Premiul Pulitzer pe 1971 pentru cea mai bună lucrare dramatică a anului) face parte dintre acele piese – americane, îndeobște – care își datorează cariera scenică – europeană, îndeobște – nu unui

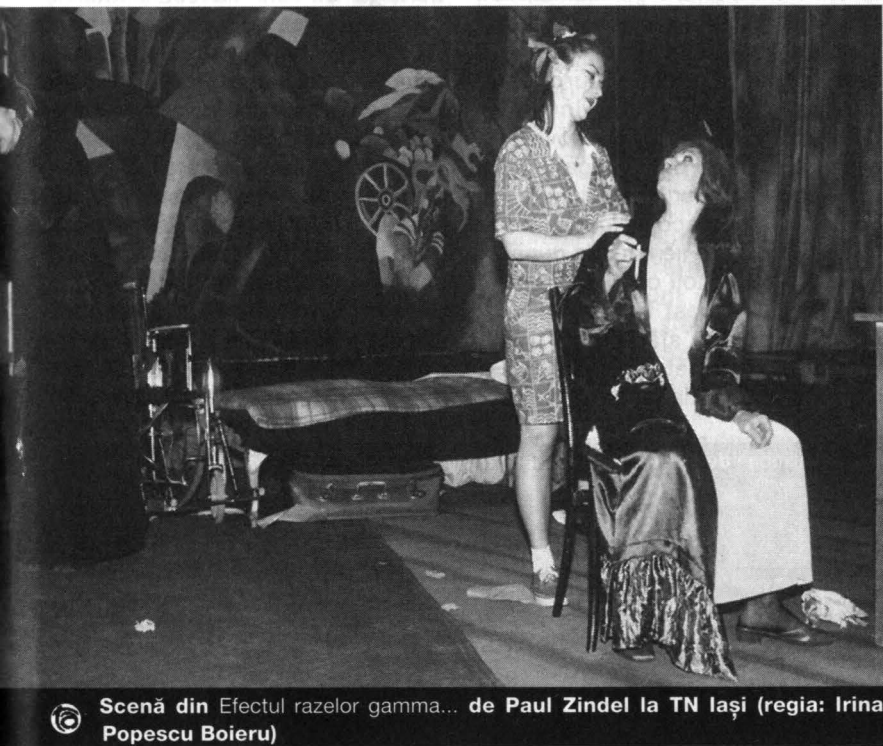
traducere a regretatului Radu Nichita Rappaport), se zbate să-și crească, într-o sărăcie cruntă, deloc ameliorată de penibile expediente, cele două fete, Ruth, o adolescentă „cu probleme” (cu, adică, tulburări de comportament), și Mathilda, Tillie, o copilă timidă și studioasă, îndrăgostită de biologie și de profesorul aferent. Temperamentul impetuos și inegal al mamei, agravat de nenumăratele ei frustrări, crizele nervoase ale fiicei mai mari, accesele imprevizibile ale lui Nanny, bătrâna aflată (contra cost) în grija lor și care iese din prostrația obișnuită doar ca să facă praf toate lucrurile din jur, alcătuiesc laolaltă un peisaj psihosocial sumbru, căruia ingenuitatea și blândețea Mathildei îi sunt contrapunctul luminos. Trama piesei se mărginește, de fapt, la înfruntările

atomice în scopuri pașnice), acum el nu mai poate fi receptat decât ca o (melo)dramă destul de banală; eventual – ferească-ne Cerul! – și ca o prevestire a efectului tranziției asupra familiei românești din mileniul III...

Că temerea aceasta nu e tocmai fantezistă o demonstrează, de altminteri, faptul că, după succesul obținut în spectacolul de acum 20 de ani de la Teatrul Mic (cu Olga Tudorache în Beatrice), textul a fost uitat de regizorii noștri până de curând, când a avut parte de două montări succesive: în 1996, la Naționalul clujean, și în 1997, la Naționalul din Iași. O întâmplare?

Spectacolul regizat de Irina Popescu Boieru l-am văzut „în deplasare”, la Festivalul de teatru contemporan de la Brașov, în sala Teatrului de păpuși „Arlechino”, așadar în condiții diferite de acelea în care a fost produs. Poate că „acasă” arăta altfel. Reprezentația la care am asistat avea un soi de sunet fals, greu de explicat în cuvinte: părea că regizoarea și interpretele se străduiau să înfățișeze, cu exces de strigăte și zbucium, o întâmplare ce le era, în fond, complet străină și indiferentă. O agitație fără rost, o precipitare nervoasă ori, dimpotrivă, o lentoare demonstrativă a gestului stăpâna jocul vedetelor spectacolului, Mihaela Arsenescu-Werner (pe care datele psiho-fizice nici nu o recomandau, cred, pentru rolul Beatrice) și Cornelia Gheorghiu (Nanny), actrițe de recunoscut talent și cu bogată experiență. Paradoxal, mai solid instalate în conturul personajelor s-au arătat începătoarele Antonela Comici (Ruth) și, în special, Petronela Grigorescu (Tillie, rol pentru care tânăra interpretă a și fost nominalizată la Premiul de debut oferit de festival). Desigur, rămâne deschisă ipoteza că, schimbând locul (de joc), spectacolul ieșean și-a schimbat norocul – contrar zicalei, în nenoroc. Totuși, rezolvarea neinspirată, în stil **punk**, a personajului episodic dar nu lipsit de importanță Janice (altfel, corect jucat de Lenuș Radu, și ea debutantă) mă face să bănuiesc că răul era cuibărit undeva mai în adânc.

ALICE GEORGESCU

Scenă din Efectul razelor gamma... de Paul Zindel la TN Iași (regia: Irina Popescu Boieru)

spectacol, ci unui film de succes. În cazul de față, filmului omonim regizat, la începutul anilor '70, de Paul Newman, care își distribuise în rolurile principale soția, mult mai puțin celebra (decât el) actriță Joanne Woodward, și fiica. O întreprindere de familie, așadar, după cum „de familie” este, în bună măsură, și conflictul piesei: Beatrice Hunsdorfer, „Betty zărghita” (cum zice excelenta

inevitabil violente dintre cele patru eroine, singura „acțiune” propriu-zisă constând în tenacitatea cu care Tillie urmărește, în acest iad cotidian, efectul razelor gamma asupra unor semințe de anemonă, scriind apoi o lucrare ce-i aduce premiul școlii (și, desigur, o bursă pentru continuarea studiilor). Dacă, la data apariției, textul va fi avut o „bătaie” mai lungă (privind, de pildă, utilizarea energiei